

Spalvingas ir intriguojantis Algio Kopūsto kelias

Pirmas šių metų renginys Kupiškio viešojoje bibliotekoje sausio 20 dieną buvo išskirtinis dalyvių gausa. Kaip kitaip, juk tą dieną savo pirmą knygą „Toks tas kelias“ pristatė grynas kupiškėnas, daugumai gerai pažįstamas ir savas žmogus Algis Kopūstas. Be to, intriga iš anksto buvo nulėmta, nes knygos autorius ne žymus rašytojas, bet tolimųjų reisų vairuotojas, kuris visiems nutarė papasakoti apie šio darbo patirtį.

Banguolė
ALEKNIENĖ-ANDRIJAUSKĖ

SUGRĮŽO NETIKĖTU ĮVAIZDŽIU

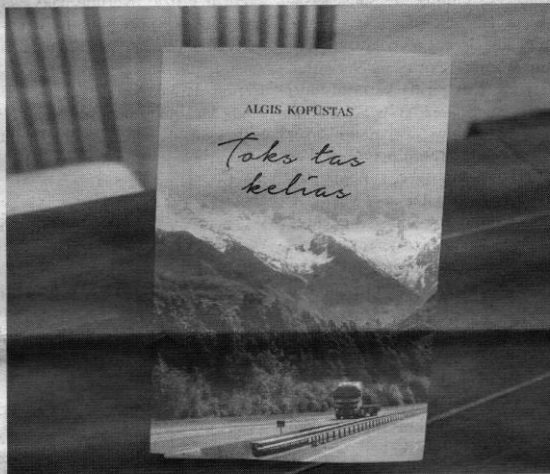
Šį renginį vedė viena A. Kopūsto knygos „Toks tas kelias“ redaktorių, buvusi bibliotekos darbuotoja Lina Matiukaitė. Ji papasakojo, kad Algis šioje bibliotekoje jaunystės metais dirbo vairuotoju. Gerai atliko savo pareigas, išsiskyrė džen-telmenišku elgesiu ir kupiškėniška tarme, kalbėjo tik tarmiškai. Vėliau yra dirbęs Kupiškio statybinių medžiagų gamykloje, kuri ne kartą keitė savo pavadinimą. Tolimųjų reisų vairuotoju tapo 2005 metais ir šioje srityje dirbo iki 2020 metų. Dabar ne bet kaip mėgaujasi užtarnautu poilsiu, o dainuoja, soka, yra net keturių mėgėjiškų meno kolektyvų narys (per renginį koncertavo kapela „Gegužinė“, kurios nariai yra ir Kopūstai). Į buvusią darbovietę sugrįžo netikėtu įvaizdžiu – kaip knygos autorius.

Pasak Linos, Algio žmona Liuda yra lietuvių kalbos ir literatūros mokytoja. Šis faktas gali kelti klausimą, ar ne ji parašė tą knygą. Lina teigė galinti paliudyti, kad jos autorius Algis, nes pati matė jo dar neredaguotus užrašus.

„Viskas prasidėjo 2022 metais. Pas mane į biblioteką, kuri tada glaudėsi laikinose vaikų darželio patalpose, atėjo Liuda su aplan-ku, kuriame buvo apie 50 puslapių tekstas, ir paprašė, kad parsinešusi namo jį perskaityčiau. Perskaičiau. Tekstas sudomino. Liudai pasakiau, kad būtinai reikėtų viską sudėti į knygą ir išleisti. Vėliau rašėme projektą rajono Savivaldybei, kuri turi programą leidybai parem-

Knygos pristatymo kulminacija – Algis Kopūstas rašo autografus.

Nauja knyga.

ti. Mums pavyko gauti šiek tiek lešų“, – knygos leidybos užuomazgas prisiminė Lina.

Ji pridūrė, kad knygos rašymo pabaiga buvo sunkoka. Darbus skubino ir minėto projekto lešų panaudojimo terminas. Knygą reikėjo išleisti iki 2023 metų pabaigos. Antraip būtų reikėję grąžinti iš Savivaldybės gautas lėšas.

RAŠĖ, BRAUKĖ, GINČIJOSI

Nuo ko viskas prasidėjo, papasakojo ir knygos autorius Algis. Sugrįžęs iš darbo kelionių, Liudai vis galvą kvaršindavo su savo kalbomis, ką matė, patyrė. Kartą ji pa-

sakė pasiimti sąsiuvinį ir užrašyti visa tai, kad neužsimirštų.

„Pasiėmiau storesnį sąsiuvinį ir ėmiau rašyti. Iš pradžių buvo gana sunku. Rašiau ir braukiau. Man geriau sekasi žodžiu papasakoti. Vėliau įsitraukiau ir pradėjau sklandžiau raštu dėstyti mintis.

Rašiau nenuosekliai, bet apie tai, kas labiausiai įstrigo, ką geriausiai prisiminiau. Čia gi ne kūryba. Vieną dieną vieną epizodą prisiminti, kitą dieną kitą.

Kai pirmus puslapius parašiau, Liuda pasakė, kad gali juos atspausdinti kompiuteriu. Taip lapas po lapo klojosi tas pasakojimas. Rašiau gal dvejus metus. Jau atrodydavo, kad nieko įdomaus nebeprisimenu, bet vėliau prisimindavau dar kažką vertą dėmesio. Kuo toliau, tuo lengviau ėjo rašymas. Nesijaudinau. Jei kas negerai, žinojau, kad redaktorė šalia ir pataisys stilių, kitas klaidėles. Taip ir nutiko. Visą tekstą mylima Liuda pagedagavo.

Buvo ir ginčų. Man atrodė, kad turiu parašyti taip, kaip buvo, be jokių pagražinimų. Liuda prieštaraudavo, kad nebus įdomu, kad reikia kiek kitaip. Iš pradžių kariavome, bet reikėjo vienam nusileisti“, – su šypsena apie knygos rašymo džiaugsmus ir vargus kalbėjo jos autorius.

Nukelta į 9 p.

Liuda ir Algis Kopūstai nuotaikingai pasakojo apie knygos leidimo peripetijas.

Spalvingas ir intriguojantis Algio Kopūsto kelias

Atkelta iš 7 p.
ŠALIA RAŠANČIO KNYGA

Apie patirtį vyrui rašant knygą papasakojo ir Liuda. Ji tvirtino, kad dabar, kai visi knygos išleidimo darbai baigti, kai knyga guli čia ant staliuko, gali tik pasimėgauti tuo ir padėkoti gausiai susirinkusiems į jos sutiktuves.

„Pasirodo, kad visi galime parašyti knygą. Ko gi ne? Kai Algi papikinau rašyti, jis gana aštriai sureagavo: „Baik, ką čia kalbi? Aš vairuoju, o ne rašytojas, ką žmonės pasakys?“ Dabar žmonės ir pasakys.“

Visgi kartą pamačiau, kad Algis kažką rašo. Paklausiau, ką čia daro. Atsakė: „Ką, ką, knygą rašau.“ Pavaikščiojau aplink, klustelėjau, gal ką nors skanaus pagaminti. Ne juokas. Žmogus knygą rašo.

Vėliau nusibodo. Prašydavau kažkur važiuoti. Tai išgirdavau atsakymą: „Eik tolyn. Aš mintį pamėsiu.“

Sutarėme, kad kai kažką parašo, aš tuoj pat spausdinu ir perskaitau jam tą tekstą. Kildavo ginčų, kad jis taip nerašęs. Knisdavomės po jo užrašus, kol galiausiai paaiškėdavo, kad visgi čia aš kai ką pataisiau.

Jeigu ne Linos gricztumas, kantrybė, nieko nebūtų buvę. Ji viską gražiai sustygo. Knygos leidimą dalijamės su Lina. Knygos rašymo pabaiga buvo labai sunki. Tuo laikotarpiu Lina pas mus būdavo nuo ryto iki vakaro. Kiekvieną kablėlių sužiūrėjo, debatai vyko ir dėl sakinių struktūros, ar ilgus sakinius skaidyti, ar ne. Visgi knygos stilius išliko nevienodas.

Sunkus buvo ir knygos atsivežimas iš leidyklos dėl labai prasto oro. Abojėjau, ar galime leistis į kelionę per pūgą. Bet Algis pasakė, kad važiuojame, ir išvažiuome, ir sėkmingai sugrįžome“, – knygos atsiradimo peripetijas prisiminė Liuda.

Pasak jos, skaitytojas šioje knygoje ras ir labai dramatiškų vietų, ir lengvesnių epizodų apie maudydines vandenynėse, kelionę Žydrąja pakrante.

Knygoje pasakojama apie kitokią kelionę, kuri gerokai skiriasi nuo poilsinės, ekskursinės. Čia slypi ir knygos intriga.

DARBO SUBTILYBĖS IR ĮSIMINTINOS AKIMIRKOS

Algis, pasak Linos, visada parbrėžia, kad jis vairavo ne vilkiką, o automobilvežį. Kokia buvo jo darbo specifika?

„Veži atvirą krovinį. Automobilai gali būti pažeidžiami, o už kiekvieną jų įbrėžimą gali tekti atsiskaityti iš savo kišenės. Pačiam vairuotojui reikia automobilus pakrauti, pačiam juos susieškoti automobilių aikštelėse. Šiuo atžvilgiu darbas truputį sudėtingesnis nei vilkikų vairuotojų. Be to, prastesnės gyvenimo sąlygos, nes automobilvežių mažesnė, žemesnė kabina. Kai susikraudavau visą savo mantą, likdavo tik vairuotojo

vieta ir gultas laisvi“, – pasakojo knygos autorius, penkiolika metų vairavęs automobilvežį.

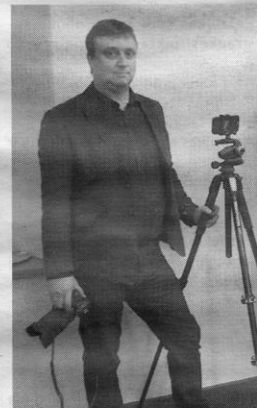
Algis sakė, kad kaltas kolega Vidas, kuris prikalbino imtis šio darbo. Tiesa, teko ir vilkiką vairuoti. Reisi buvo po Baltijos šalis. Norėjo pasižvalgyti po Europą. Tokia galimybė atsirado, kai perėjo dirbti automobilvežio vairuotoju.

„Man tas darbas prigijo. Daug ką patyriau, daug pamačiau. Stengiausi įamžinti gražiausias akimirkas. Nuotraukos fotografuotos telefonu. Jų kokybė skirtinga. Keitėsi telefonai. Kai įsigydavau geresnį telefoną, pagerėdavo ir nuotraukos.“

Dėkoju sūnui Valdui, profesionaliam fotografui, kuris sutarkė mano nuotraukas, kad tiktų knygos iliustracijoms.

Pirmą šios knygos recenziją pateikė žurnalistė Virginija Juškienė (kairėje).

Valdas Kopūstas tėvo knygai sutarkė nuotraukas ir fotografavo jos pristatymo visuomeninį renginį.

Koncertavo kapela „Gegužinė“. Bangulėis Alekniešis-Andrijauskės nuotraukos

Algi Kopūstą knygos išleidimo proga pasveikino ir buvęs kolega Vidas Stanelis.

Važiuojant kalnų serpantiniais negalima fotografuoti, bet kaip atsilaikyti, kai aplinkui tokie užburiantys vaizdai. Gal dabar niekas manęs už tai nebebaus, kaip ir už kitus aprašytus nusizengimus. Tai jau praėjus, – kalbėjo knygos autorius.

Jis papasakojo ir sudėtingas situacijas, kai buvo įkliuvęs kalnuose, siaurame kelyje, ir atrodė, kad iš ten nebeišvažiuos. Taip pat apie stebuklingai išvengtą baudą už subraižytą automobilį.

Buvo ir kitaip įsimintinų momentų. Iki šiol prisimena organizuotą vairuotojams privalomo poilsio metu ekskursiją po Paryžių. Įstrigo savarankiški pasivaikščiojimai po Milaną ir apsilankymas aukštos mados parduotuvėje.

„Mėgstu vandenyną. Trejus

metus iš eilės teko jame maudytis. Prie Prancūzijos ir Ispanijos sienos yra didesnis Bajorės miestas, kur buvo parkingas, kuriame sustodavau. Iki paplūdimio buvo apie dešimt minučių kelio. Kasmet ten atidarydavau maudynių sezoną. Visą laiką toje vietoje sustodavau. Žiemą nors pasivaikščioti palei vandenyną pusvalandį pietų sąskaita. Grįžęs spėdavau užsiplikyti tik arbatos ir susitepti sumuštinį. Valgydavau jau važiuodamas, nors tai daryti irgi draudžiama“, – prisiminė Algis mažiausius darbo kelionių epizodus.

PIRMA RECENZIJA

Žurnalistė Virginija Juškienė, spejusi prieš renginį paskaitinė-

ti Algio knygą „Toks tas kelias“, sakė, kad knyga kibi, įtraukianti, lyg detektyvas. Vienur pasakojimo įtampa kyla, kitur staiga nuslūgsta.

„Rašė žmogus su polėkiu. Yra emocijų, jausmų. Nutylėjimo irgi yra. Galima iš pasakojimo tik nujausti, kad pakeleivis iš jo kažką nugulbė, gal apvalgė. Autorius tiesiai nepasako. Išlieka pagarbus požiūris į trumpalaikį pakeleivį.“

Tapybiškas pasakojimas. Skaitai ir įsivaizduoji, kaip tas vaizdas atrodo. Paskaičiusi jaučiausi tarsi būčiau su Algiu kartu važiuosusi.

Dar labai patiko kulinarinis skyrelis, ypač silkės su džiovintais obuoliais receptas. Gerai, kad yra vairuotojų žodynėlis pridėtas. Tai rodo, kad knyga autentiška“, – išsakė savo įspūdžius apie knygą Virginija.

Ji palinkėjo Algiui tęsti savo prisiminimus. Gal dar kas yra likę nepapasakota. Pasak recenzentės, didžiausia likimo dovana, kad žmogus gali savo patirtį paversti į knygą, suranda netikėtą talentą.

Su Virginijos nuomone negali nesutikti. Antra vertus, rašyti tokią knygą gal šiek tiek ir rizikinga, nes Lietuvoje yra daug šios profesijos atstovų. Taigi ir reiklūs skaitytojų bus nemažai. (Kažkas pasigedo keiksmažodžių.) Bet laimi tas, kuris pirmas kažką pradeda. Atrodo, kad apie tolimųjų reisų vairuotojų darbą dar niekas taip išsamiai nerašė, o būsimiems žinovams ir kritikams yra tik vienas patarimas – sėskite ir patys pabandykite savo tiesas ir patirtį popieriuje išguldinti. Gal ir jūs atrasite naują savo talentą.

Knygos išleidimo proga Kopūstus sveikino ir jų sūnus Aušrys.

Algio Kopūsto knygos „Toks tas kelias“ sutiktuves susirinkę žmonės net netilpo į Kupiškio viešosios bibliotekos konferencijų salę.